

pensioenfonds

PENSIOENFONDS PGB EN DUURZAAMHEID

Inhoudsopgave

1	Pensioenfonds PGB en duurzaamheid	3
1.1	Duurzaamheidsinformatie Pensioenfonds PGB	3
1.2	Duurzaamheidsrisico's en het gevolg voor de waarde van de pensioenregeling	3
1.3	Hoe gaat Pensioenfonds PGB om met duurzaamheidsrisico's?	3
1.4	Uitsluitingen en impactbeleggingen	5
1.5	Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren	5
1.6	Verantwoording	6
1.7	Begrippen	6

1 Pensioenfonds PGB en duurzaamheid

1.1 Duurzaamheidsinformatie Pensioenfonds PGB

Pensioenfonds PGB vindt het belangrijk dat beleggingen een goed rendement hebben én maatschappelijk verantwoord zijn. Dat heet maatschappelijk verantwoord beleggen (afgekort: MVB). Graag informeren wij u over wat wij belangrijk vinden op het gebied van MVB. Dit doen wij op onze website en in het Jaarverslag maatschappelijk beleggen waarin wij ingaan op de behaalde resultaten.

Met dit document geven we inzicht in enkele specifieke kenmerken over hoe we omgaan met MVB. Het eerste deel van dit document gaat over duurzaamheidsrisico's. Eerst leggen we uit wat duurzaamheidsrisico's zijn en wat het mogelijke effect is van duurzaamheidsrisico's op de pensioenregelingen die Pensioenfonds PGB aanbiedt. Vervolgens leggen we uit hoe we omgaan met duurzaamheidsrisico's. In het tweede deel van dit document leest u wat we nog meer doen binnen ons MVB-beleid. Maar ook wat we niet doen (zoals het opstellen van de zogenoemde 'Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren'). Daarnaast beschrijven we welke databronnen we gebruiken en welke meetmethodes we hanteren. Veel van deze informatie staat ook op de website van Pensioenfonds PGB. In dit document staat alle informatie bij elkaar.

1.2 Duurzaamheidsrisico's en het gevolg voor de waarde van de pensioenregeling

De term duurzaamheidsrisico is in de wet opgenomen. Duurzaamheidsrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen van Pensioenfonds PGB daalt door gebeurtenissen of omstandigheden op ecologisch, sociaal of governance-gebied (ESG). Bij gebeurtenissen op ecologisch gebied kunt u denken aan klimaatverandering, schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en vervuiling. Bij gebeurtenissen op sociaal gebied gaat het bijvoorbeeld om arbeidskwesties en productaansprakelijkheid. Bij governance (bestuur) kan gedacht worden aan thema's als aandeelhoudersrechten, bedrijfsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders.

De waarde van de beleggingen van Pensioenfonds PGB kan dalen als gevolg van deze duurzaamheidsrisico's. Als bijvoorbeeld de energietransitie een bedrijf of sector negatief beïnvloedt, kan daardoor de winstgevendheid onder druk komen te staan. Dit kan leiden tot een lagere beurskoers waardoor de investering van Pensioenfonds PGB afneemt in waarde. Een ander voorbeeld is wanneer een bedrijf negatief in het nieuws komt vanwege een ecologische of arbeidskwestie, met een verslechtering van de reputatie tot gevolg. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de aandelenkoersen of de kredietwaardigheid van het bedrijf.

Ook beleggingen in staatsobligaties kunnen negatief beïnvloed worden door duurzaamheidsrisico's. De blootstelling van een land aan klimaatrisico's kan zijn economie rechtstreeks beïnvloeden. De toenemende schommelingen en extremen van het weer kunnen negatieve gevolgen hebben op bijvoorbeeld de infrastructuur, de landbouw, het toerisme en de watervoorziening. Dit met mogelijk materiële economische gevolgen voor de nationale economieën en de lopende rekeningen. Zo kan de realisatie van klimaatrisico's een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties. Sociale factoren kunnen ook relevant zijn vanwege het belang van menselijk kapitaal voor economische groei. Sociale factoren zoals de samenstelling van de beroepsbevolking, opleiding, gezondheid en economisch welzijn zijn belangrijk voor economische groei. Goede governance (bestuur) is ook relevant voor landen. De politieke stabiliteit, de doeltreffendheid van de regering en de regelgeving, de institutionele kracht, de mate van corruptie en de rechtsstaat van een land kunnen hun economische aantrekkelijkheid beïnvloeden en zijn vaak bepalend voor het economisch succes van een land op de lange termijn. Zo kan een verslechtering van sociale en governance-karakteristieken van een land een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

Lagere beurskoersen en lagere obligatiewaarderingen kunnen zorgen voor een lager toekomstig pensioen. Bijvoorbeeld omdat de pensioenen niet verhoogd of zelfs verlaagd moeten worden. Pensioenfonds PGB probeert de relevante duurzaamheidsrisico's van de beleggingen daarom vast te stellen (identificeren) en in te perken. We doen dit door middel van klimaatbeleid, uitsluitingen, actief aandeelhouderschap en ESG-integratie. ESG-integratie betekent dat wij bij beleidsbeslissingen toetsen of er bij beleggingen ook maatschappelijke verantwoordelijkheid wordt genomen. Bij de selectie van onze externe vermogensbeheerders houden we ook rekening met wat zij doen op het gebied van duurzaamheid. In de volgende paragraaf leggen we precies uit wat we doen.

1.3 Hoe gaat Pensioenfonds PGB om met duurzaamheidsrisico's?

Pensioenfonds PGB is actief bezig met het identificeren en mitigeren van duurzaamheidsrisico's. Dat doen we op verschillende manieren. Allereerst hebben we een klimaatbeleid. Dit beleid is erop gericht om de klimaatrisico's in de beleggingsportefeuille te beperken. Daarnaast sluiten we bepaalde beleggingen uit. We zijn ervan overtuigd dat deze beleggingen op termijn niet bijdragen aan het risico-rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille. Ook gaan we als actieve aandeelhouder met het management van bedrijven in gesprek over ESG-factoren en stemmen we op aandeelhoudersvergaderingen.

1.3.1 Klimaatbeleid

Een van de belangrijkste type duurzaamheidsrisico's zijn klimaatrisico's. Pensioenfonds PGB heeft een klimaatbeleid. Klimaatverandering wordt over het algemeen gezien als een belangrijk risico voor beleggingen. Toezichthouders vragen daarom aan financiële instellingen om hier rekening mee te houden bij het nemen van beleggingsbeslissingen. Klimaatrisico's kan je onderverdelen in twee verschillende typen risico's: transitierisico's en fysieke risico's. Bij fysieke risico's kan je denken aan extreme weersgebeurtenissen zoals een storm of droogte of aan meer geleidelijke risico's zoals stijgende zeespiegels, veranderende neerslagpatronen en langetermijnveranderingen in de beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen. Zowel de overheid, bedrijven als consumenten kunnen hun gedrag of beleid wijzigen als gevolg van, of in anticipatie op, deze fysieke risico's. Hierdoor ontstaan transitierisico's. Te denken valt aan juridische risico's (zoals een CO2-belasting of een subsidieregeling), reputatierisico's voor bedrijven die te weinig doen aan het milieu, marktrisico's voor bedrijven die niet meegaan in veranderende consumentenvoorkeuren en technologische risico's voor bedrijven die last hebben van milieu-gerelateerde innovaties zoals bijvoorbeeld elektrische auto's.

Om deze risico's tegen te gaan willen we de CO2-voetafdruk van de gehele beleggingsportefeuille verkleinen. Het doel hierbij is om binnen de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles de CO2-voetafdruk voor 2023 met 50% te verlagen ten opzichte van de nulmeting uit 2018.

Daarnaast beleggen we in beginsel niet in bedrijven waarvan de omzet en/of elektriciteitswinning voor meer dan 25% afkomstig is uit thermische kolen, teerzandolie en/of schalie-energie. Voor bedrijven met een transitiebeleid dat overeenkomt met ons klimaatbeleid hanteren we een uitzondering.

Door deze uitsluitingen en door de sterke reductie van de CO2-voetafdruk van de beleggingsportefeuille streven we ernaar om de klimaatrisico's binnen onze beleggingsportefeuille te verlagen.

1.3.2 Stemrecht

Pensioenfonds PGB treedt als betrokken belegger op in de aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde bedrijven. Het stemproces voor beursgenoteerde aandelenportefeuilles hebben we uitbesteed aan BMO Global Asset Management (verder: BMO GAM). Pensioenfonds PGB stelt het stembeleid vast. BMO GAM geeft uitvoering aan dit beleid. BMO GAM rapporteert op reguliere basis over de uitvoering van het beleid en stemt, waar van toepassing, voorgenomen besluiten vooraf af met Pensioenfonds PGB.

Pensioenfonds PGB stimuleert met het stembeleid maatschappelijk verantwoord gedrag op maatschappelijke thema's die voor Pensioenfonds PGB relevant zijn. De belangrijkste aandachtsgebieden zijn: sociale en milieufactoren en klimaatrisico's, diversiteit van bestuur en topmanagers, beloningsverschillen tussen top en gemiddelde medewerkers, directe verantwoordelijkheid bestuursleden en verantwoording accountant.

Op de website van Pensioenfonds PGB leest u hoe we gestemd hebben op de aandeelhoudersvergaderingen.

1.3.3 Actief aandeelhouderschap

Als actief aandeelhouder gaat Pensioenfonds PGB de dialoog aan met de bedrijven waarin we beleggen. Bedrijven worden aangemoedigd om belangrijke factoren op het gebied van mens en milieu aan te pakken om zo risico's te beheersen en bij te dragen aan waardecreatie op de lange termijn. Dit doen we voor een groot deel van de portefeuille.

Pensioenfonds PGB heeft BMO Global Asset Management (BMO GAM) aangesteld om deze gesprekken te voeren namens het pensioenfonds. Ieder jaar kijken we welke ondernemingen prioriteit moeten krijgen voor een intensieve en frequente dialoog over hoge duurzaamheidsrisico's. Elk jaar prioriteren we daarbij bepaalde thema's. Voorbeelden van deze thema's zijn: leefbaar loon, duurzaam ketenbeheer, klimaatactie, duurzaam zeetransport, diversiteitsbeleid en waterbiodiversiteit. Verder zijn we voortdurend waakzaam als het gaat om schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, het milieu en anti-corruptie.

Naast de dialoogprojecten is Pensioenfonds PGB via BMO GAM ook betrokken bij verschillende samenwerkingsverbanden rondom specifieke ESG-thema's. Zoals bijvoorbeeld werkgroepen voor duurzame palmolie, duurzame visserij en veeteelt, toegang tot medicatie, methaanrisico's in de olie- en gasector, cybersecurity en genderdiversiteit.

Een deel van onze beleggingen wordt beheerd door externe vermogensbeheerders. Pensioenfonds PGB gaat ook met deze beheerders het gesprek aan over duurzaamheid en eist van deze beheerders dat ze een duurzaamheidsbeleid hebben. Dit leggen we vast via de beleggingsrichtlijnen in de overeenkomst tussen Pensioenfonds PGB en deze beheerders of via de fondsvoorwaarden,

1.3.4 ESG-integratie

Duurzaamheidscriteria maken onderdeel uit van de selectiecriteria voor beleggingen. Dat wil zeggen dat als we een belegging beoordelen – zoals een obligatie uitgegeven door een bedrijf of een overheid – we niet alleen naar de financiële, maar ook naar de duurzaamheidsaspecten kijken. Deze aspecten kunnen op termijn namelijk impact hebben op de financiële prestaties van de belegging.

We verwachten ook van externe vermogensbeheerders dat zij duurzaamheidsaspecten meewegen bij het nemen van beleggingsbeslissingen. We beoordelen het duurzaamheidsbeleid van de externe beheerder door na te gaan in hoeverre

duurzaamheidsrisico's worden beheerst en of er voldoende gerapporteerd wordt over ESG. Daar beoordelen en selecteren we externe vermogensbeheerders op.

We streven ernaar om op termijn een integrale toepassing van duurzaamheidscriteria over de gehele beleggingsportefeuille te hebben. De mogelijkheden hiervoor nemen sterk toe. Dit komt onder andere door verbeterde ESG-data, betere analysetechnieken en door de opkomst van nieuwe partijen die een puur kwantitatief perspectief hebben gekozen voor het integreren van duurzaamheidscriteria.

1.4 Uitsluitingen en impactbeleggingen

Het verbeteren van het rendement-risicoprofiel van de beleggingsportefeuilles is een belangrijk doel van het MVB-beleid van Pensioenfonds PGB. Maar het is niet het enige doel. We willen ook een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij door maatschappelijk verantwoorde beleggingskeuzes te maken.

1.4.1 Uitsluitingen

In bedrijven die een negatieve bijdrage leveren aan de maatschappij willen we niet beleggen. Ook onze deelnemers hebben de voorkeur uitgesproken om niet in deze bedrijven te beleggen.

We beleggen niet in bedrijven uit de tabaksindustrie en in bedrijven die controversiële wapens of handwapens voor burgers verkopen en/of produceren. We beleggen ook niet in bedrijven die nadelige gevolgen kunnen ondervinden van de energietransitie en in bedrijven die in strijd handelen met wet- en regelgeving en/of externe richtlijnen. Ook bedrijven die zich niet aan minimale beleidsrichtlijnen houden met betrekking tot fundamentele verantwoordelijkheden over mensenrechten, arbeidsrechten, het milieu en anti-corruptiemaatregelen, sluiten wij uit.

Op de website van Pensioenfonds PGB is te vinden welke beleggingen wij uitsluiten.

1.4.2 Impact beleggingen

We zijn ervan overtuigd dat ons beleid om duurzaamheidsrisico's te beperken er ook toe leidt dat we een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij. Door in gesprek te gaan over duurzaamheidsfactoren of door in bepaalde bedrijven of sectoren niet te beleggen, stimuleren wij namelijk maatschappelijk verantwoord gedrag.

We doen echter nog meer dan dat. De Verenigde Naties heeft in 2015 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen opgesteld. Deze doelstellingen zijn een oproep tot actie voor alle landen - arm en rijk - om welvaart te bevorderen en tegelijkertijd de planeet te beschermen tegen klimaatverandering. Ook beleggers kunnen hieraan bijdragen. Pensioenfonds PGB richt zich in haar beleggingsbeleid op het leveren van een bijdrage aan vijf ontwikkelingsdoelen. Het gaat daarbij om de volgende doelstellingen:

1. Goede gezondheid en welzijn
2. Betaalbare en duurzame energie
3. Eerlijk werk en economische groei
4. Industrie, innovatie en infrastructuur
5. Klimaatactie

Pensioenfonds PGB streeft ernaar jaarlijks de beleggingen met een positieve bijdrage aan de ontwikkelingsdoelen in alle beleggingsstrategieën te verhogen. Het uiteindelijke doel is het leveren van een positieve bijdrage aan de maatschappij. Er is nog geen extern ontwikkelde uniforme methode om vast te stellen of een belegging bijdraagt aan een specifiek VN-ontwikkelingsdoel. Zodra er een uniforme methode komt, willen wij deze methode toepassen.

In het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we onze voortgang impactbeleggingen.

1.5 Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren

De belangrijkste opdracht van Pensioenfonds PGB is het geld van de deelnemer zo te beheren dat het voldoende rendeert, en voldoende veilig is belegd. Dit zodat we de pensioenen kunnen uitkeren tot ver in de toekomst. Daarnaast willen we een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij. Om die doelen te verenigen heeft Pensioenfonds PGB een geïntegreerd duurzaamheidsbeleid. Dat is er onder andere op gericht om negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op het gebied van ESG te beperken.

Pensioenfonds PGB koos er bewust voor om nog geen Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren op te stellen. Dit is een verklaring die financiële ondernemingen kunnen opstellen op grond van Europese wetgeving als zij de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren meewegen bij het nemen van beleggingsbeslissingen. Daarbij moet dan ook worden aangegeven welke indicatoren daarvoor zijn gebruikt. De vereisten ten aanzien van deze verklaring zijn nog niet definitief. Een voorstel voor de vereisten is op 4 februari 2021 gepubliceerd door de Europese toezichthouders. De Europese Commissie heeft tot begin mei 2021 de tijd om dit voorstel goed te keuren. Daarom is het op dit moment nog niet duidelijk wat de definitieve impact is van het opstellen van een dergelijke verklaring.

Pensioenfonds PGB zal deze beslissing heroverwegen zodra er voldoende helderheid is over de verklaring en de gevolgen van het opstellen ervan.

1.6 Verantwoording

In deze paragraaf leggen we uit welke methodes, databronnen en externe partijen we gebruiken in ons MVB-beleid.

1.6.1 Sustainalytics

Pensioenfonds PGB maakt gebruik van de diensten van onderzoeksbureau Sustainalytics. Dit bureau toetst elk kwartaal onze beleggingsportefeuille op schendingen van mensenrechten, arbeidsrechten, het milieu en anti-corruptiemaatregelen. Op basis van de bevindingen van Sustainalytics, passen wij, waar nodig, onze beleggingsportefeuille hierop aan. Daarnaast helpt Sustainalytics bij de toetsing van de portefeuille op bedrijven die betrokken zijn in de tabaks- of wapenindustrie. Pensioenfonds PGB sluit deze bedrijven uit in de beleggingsportefeuilles.

1.6.2 BMO Global Asset Management

Pensioenfonds PGB maakt gebruik van de diensten van BMO Global Asset Management (BMO GAM). Dit bedrijf gaat namens Pensioenfonds PGB actief in gesprek met ondernemingen in de portefeuille als dat nodig is. BMO GAM geeft ook uitvoering aan het stembeleid van Pensioenfonds PGB. BMO GAM rapporteert op reguliere basis over de uitvoering van het beleid en stemt, waar van toepassing, voorgenomen besluiten vooraf af met Pensioenfonds PGB.

1.6.3 CO2-voetafdruk

De CO2-voetafdruk is een milieumaat voor de beleggingsportefeuille. Deze milieumaat maakt inzichtelijk hoeveel CO2 de bedrijven in de portefeuille gezamenlijk uitstoten. Pensioenfonds PGB maakt gebruik van CO2-data van dataprovider Sustainalytics. De doelstelling voor de verlaging van de CO2-voetafdruk voor beursgenoteerde aandelen wordt afgezet tegen de nulmeting van onze beleggingen uit 2018. Dit betreft de beleggingsportefeuille waarin geen klimaatgerelateerde aanpassingen zijn gemaakt.

1.6.4 Meten Duurzame Ontwikkelingsdoelen

Pensioenfonds PGB onderzoekt de mogelijkheden om de bijdrage van de beleggingsportefeuilles aan de ontwikkelingsdoelen van de VN te kunnen meten. Recent is in de markt het "Asset Owner Platform" gelanceerd, Hiermee kan inzicht worden verkregen over de positieve bijdrage van beleggingen aan de ontwikkelingsdoelen. Wij onderzoeken momenteel de mogelijkheden om hierbij aan te sluiten.

1.7 Begrippen

Duurzaamheidsrisico

Duurzaamheidsrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen van Pensioenfonds PGB dalen als gevolg van gebeurtenissen of omstandigheden op ecologisch, sociaal of governance-gebied (ESG).

ESG

In dit document komt de term ESG een aantal keer terug.

1. De E staat voor environment: milieu, klimaatverandering, verantwoord gebruik van grondstoffen en behoud van dieren- en plantensoorten.
  2. De S staat voor social: mensenrechten zoals de vrijheid van meningsuiting en recht op onderwijs, maar ook arbeidsrechten zoals fatsoenlijke werkomstandigheden.
  3. De G voor governance: hoe wordt het bedrijf bestuurd? Kan er bijvoorbeeld geen omkoping plaatsvinden?
- ESG, duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) worden in dit document door elkaar gebruikt. In alle drie de gevallen bedoelen we de hiervoor beschreven ESG-aspecten.

Global Compact Principes VN

De grondbeginselen van de Verenigde Naties waaraan bedrijven zich moeten houden als zij produceren en zakendoen.

Impactbeleggingen

Dit zijn gerichte investeringen voor een positieve invloed op de maatschappij.

MVB

Maatschappelijk verantwoord beleggen. Pensioenfonds PGB vindt het belangrijk dat beleggingen een goed rendement hebben én maatschappelijk verantwoord zijn.